

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Vejlederen skal få den unge til at erkende, at alt ikke er lystbetonet

Politikerne vil have samfundets behov til at fylde mere i de unges uddannelsesvalg. Men de unge vælger stadig ud fra muligheden for et spændende job og faglig interesse. Spørgsmålet er om vejlederne skal gå hårdere ind i de unges prioriteringer, så de unge lægger mindre vægt på lyst og mere på pligt

>> Der skal skrues ned på de uddannelser, der i dag fører til ledighed. Nogle uddannelser skal lukkes helt.

MADS ERIKSEN

Når de unge vælger en videregående uddannelse, sker det stadig ud fra faglig interesse (88 pct) og muligheden for et spændende job (85 pct). Det viser en undersøgelse fra EVA, og det står i skærende kontrast til et mangeårigt politisk pres for at få unge til i højere grad at vælge uddannelse efter samfundets og erhvervslivets behov. De politiske målsætninger om, hvor mange der skal vælge erhvervs- og STEM-uddannelser (Science, Technology, Engineering og Mathematics) er høje. Men de unges tilmeldinger til disse uddannelser følger ikke med de politiske ambitioner.

Det presser politikerne til endnu engang at kigge på nye reformer af udbudet af uddannelser, SU'en og dimensioneringen af hele uddannelsessektoren. For den politiske udfordring er mangel på medarbejdere i den offentlige velfærd og i det erhvervsliv, der skal sikre landets konkurrenceevne.

Alt er ikke sjovt og selvudviklende
Senest har statsministeren lagt op til at aflive en sejlivet myte om, at »det at gå på arbejde nødvendigvis skal være

lystbetonet«. Hun skriver dog på Facebook, at der naturligvis skal være plads til at drømme og stræbe – også efter et sjovt arbejdsliv.

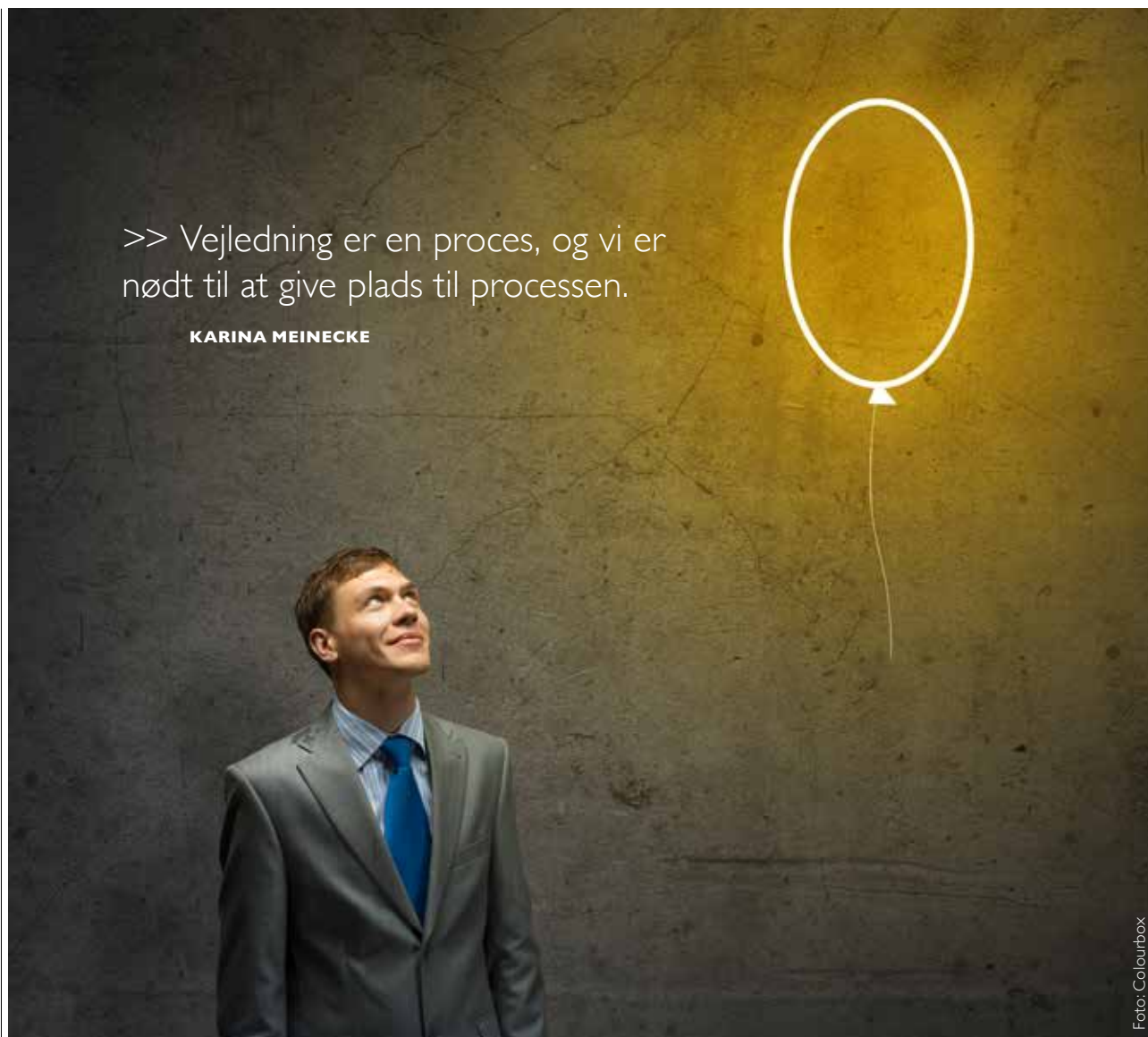
»Men bilder vi hinanden ind, at der kun findes job, der er sjove og selvudviklende, så kommer vi uden for virkeligheden. Ja, så lyver vi for de kommende generationer,« skriver Mette Frederiksen.

I Dansk Erhverv er uddannelsespolitisk chef Mads Eriksen bekymret for udviklingen:

»Vi har allerede nu alvorlig mangel på arbejdskraft inden for en række områder, den mangel bliver kun større, hvis vi ikke handler nu,« siger han.

Bekymringen går også på, at mange unge slet ikke får en uddannelse:

»Hvis der ikke handles vil vi se en stor restgruppe uden uddannelse, som vil få vanskeligere og vanskeligere ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Vi vil også se et fortsat overudbud af kompetente unge mennesker, som vil varetage job, som slet ikke passer til deres uddannelse,« siger Mads Eriksen.

>> Vejledning er en proces, og vi er nødt til at give plads til processen.

KARINA MEINECKE

Foto: Colourbox

Luk nogle uddannelser

På Christiansborg lægges op til langt flere reformer af uddannelsessystemet for at sikre flere pædagoger, sosu-assistenters og sygeplejerskers til velfærdsområderne, men også for at sikre erhvervslivet den efterspurgte arbejdskraft inden for teknologiske og erhvervsrettede fag.

Dansk Erhverv lægger op til gennemgribende reformer, som spænder fra et stort og generelt løft af uddannelserne til SU-reformer, hvor en kandidatuddannelse kun berttigger til et SU-lån.

»Vi skal se på balancen i vores uddannelsessystem. Der er en række områder med stor mangel, men der er også rigtigt mange områder, hvor der uddannes for mange. Vi mener, at der skal skrues ned på de uddannelser, der i dag fører

til ledighed. Nogle uddannelser skal lukkes helt,« siger Mads Eriksen. Og så vil han gerne have vejlederne mere konsekvent på banen:

Vejledere skal oplyse om jobmulighed

Der skal være bedre og let tilgængelige værktøjer til rådighed, så de unge kan foretage valg af studie på et oplyst grundlag.

»Men vejlederen skal også give et indblik i, hvilke muligheder de enkelte uddannelser fører med sig, og fortælle, hvis det er en uddannelse, hvor arbejdsmarkedet ser vanskeligt ud,« lyder det fra Mads Eriksen.

Spørgsmålet er, hvordan det harmonerer med en fri og uafhængig vejledning. Og om det vil flytte det store fler-

tal af unge, som lægger vægt på deres egne interesser i valg af uddannelse.

I Danmarks Vejlederforening anerkender formand Karina Meinecke ubalancen på arbejdsmarkedet, hvilket giver udfordringer i forhold til rekruttering til både offentlige og private arbejdspladser, og har konsekvenser for virksomhedernes muligheder for vækst.

»Man kan selvfølgelig styre antallet af uddannede på forskellige områder ved at begrænse antallet af pladser og øge kravene. Men en anden tilgang kan også være at skrue op for viden og nysgerrighed og lade de unge få indsigt i alle de mange spændende muligheder, de ikke kender. Sørge for at motivere dem,« siger Karina Meinecke.

>>>

Vi risikerer at få en stor restgruppe uden uddannelse, som vil få vanskeligere ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet, mener Mads Eriksen.

Alle elever skal have ret til individuel vejledning af deres KUI-vejleder, siger Karina Meinecke.

Vi bør tage et opgør med akademiseringen af uddannelsessystemet, mener Anne Sophie Madsen.

Stort potentiale i vejledning

EVA – Danmarks Evalueringsinstitut har lavet flere undersøgelser om unges uddannelsesvalg. Områdechef Anne Sophie Madsen siger, at vejledning er et godt bidrag til at sikre unge bedre valgprocesser. Men det er ikke så simpelt, at vejledning alene kan opfylde alle politiske målsætninger.

»Vejledningen kan ikke sikre, at flere unge får lyst til at vælge en specifik uddannelse. Jeg tror dog, at der er et stort potentiale i vejledning til en bredere gruppe af unge i grundskolen – men ikke smurt tyndt ud med to obligatoriske samtaler til alle. Der er brug for, at de unge, der er i tvivl, kan få den hjælp, de har brug for. Og deres forældre har i ligeså høj grad brug for hjælp til at navigere i vores ganske komplekse uddannelsessystem,« siger hun.

Ret til individuel vejledning

Det store spørgsmål er, hvorfor de unge ikke bare vælger det, som samfundet og politikerne gerne vil have, at de vælger? Det er der mange svar på, mener formanden for Danmarks Vejlederforening:

»Der mange årsager til det, hvilket også betyder at der ikke kun er en ting vi skal og kan gøre, for at ændre på det. Derfor er vejledning også kun en del af svaret, men i Danmarks Vejlederforening mener vi, at en del af løsningen, vil være en styrket vejledning,« siger

Karina Meinecke. »Vejledning kan bl.a. skabe viden om muligheder, selvindsigt og klarhed. Vejledning er en proces, og vi er nødt til at give plads til processen. Vi skal sikre, at alle unge får en stor viden om de muligheder der er. Vi skal styrke den kollektive vejledning i grundskolen og have vejlederne med i faget uddannelse og job og dermed sikre, at eleverne får det grundlag, de har behov for. Alle elever skal have ret til

>> For den enkelte unge handler uddannelsesvalg om identitet og mulighederne for at skabe det gode liv.

ANNE SOPHIE MADSEN

individuel vejledning af deres KUI-vejleder, som de kender fra den kollektive del. Der skal være fokus på viden om muligheder, men også være debat og refleksion over påvirkning, fordomme, livsformer mm. Noget der har en stor betydning for valget.«

Anne Sophie Madsen fra EVA peger på, at uddannelsesvalg er knyttet tæt til den enkeltes personlighed:

»For den enkelte unge handler uddannelsesvalg om identitet og mulighederne for at skabe det gode liv på den

lange bane. Dét behov skal vi møde i erhvervsuddannelserne.«

Opgør med akademiseringen

Og så ønsker Anne Sophie Madsen et opgør med akademiseringen af vores uddannelsessystem, så vi får en mere praktisk grundskole og skaber – og synliggør – flere praktiske veje til videregående uddannelse.

Undersøgelser viser, at unge vælger uddannelser, hvor de kan gøre en forskel og hvor de kan se meningen. Anne Sophie Madsen peger på, at der ligger en stor opgave i for eksempel at sætte fokus på erhvervsuddannelsernes rolle i den grønne omstilling og vise, at det faktisk er fag, hvor de unge kan gøre en afgørende forskel.

»Men det er ikke gjort med et par ekstra timer til sløjdundervisning, en temauge under Åben Skole, et besøg på Skills og en uges obligatorisk erhvervspraktik. Hvis indsatsen skal gøre en forskel, vil det tage tid, kræve ressourcer og massiv kompetenceudvikling af lærerne. Og ikke mindst en prioritering: Hvad er det, vi så ikke skal gøre i folkeskolen?«